

Pohjois-Pohjanmaan lintutieteellinen yhdistys ry
PL 3000
90014 Oulun yliopisto

7.1.2016

Pohjois-Pohjanmaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus, ympäristövastuualue

Veteraanikatu 1, PL 86

90101 Oulu

kirjaamo.pohjois-pohjanmaa@ely-keskus.fi

Asia:

Pohjois-Pohjanmaan lintutieteellisen yhdistyksen (PPLY) lausunto Vapo Oy:n Pieni-Hangasnevan, Vuotosuon ja Kiikkunevan turvetuotantohankkeen YVA-selostuksesta.

Viite: POPELY/18/07.04/2010

YVA-selostuksen mukaan hankkeen kohteena olevat alueet ovat suurimmaksi osaksi valtionyhtiö Vapo Oy:n omistuksessa. Hankkeessa tulisi näin ollen aivan erityisesti arvioida yhteiskunnan kokonaisuutena. Turvetuotanto on räikeässä ristiriidassa kansainvälisten ilmastotavoitteiden, muun muassa juuri solmitun Pariisin ilmasopimuksen kanssa. Vaikka turvetuotannon vesiensuojelu on jossain määrin kehittynyt, lisää hanke tarpeettomasti myös kaavaillun tuotantoalueen vedet vastaanottavan Pyhäjoen kuormitusta. On oireellista, ettei yhteiskunnan kokonaisedun arvioinnin kannalta keskeistä käsitettä, ekosysteemipalveluita, mainita YVA-selostuksessa kertaakaan. Toki ekosysteemipalveluanalyysiä ei YVA-selostuksilta ole toistaiseksi vielä vaadittu, mutta mikäli hankevastaavalla ja raportin laatineella konsultilla olisi ollut tarvittavaa kunnianhimoa, ei ekosysteemipalveluiden arvioimiselle ja arvottamiselle olisi ollut estettä. Voi tosin olla, että laskemalla arvo etenkin kohteiden ylläpito- ja säätelypalveluille (erityisesti hiilen sidonta sekä vesien suodatus ja -pidättäminen) sekä biodiversiteetille, ei hanke enää olisikaan taloudellisesti kannattava.

Lähtökohtaisesti PPLY katsoo, ettei hanketta tule toteuttaa. Jos kuitenkin tulkitaan niin, että osa hankkeesta täyttää esimerkiksi kansallisen suo- ja turvemaastrategian ehdot ja etenee näin ollen eräänlaisen historian painolastin ajamana toteutukseen, on siihen kuitenkin tehtävä yksi selkeä muutos. Yhtä hankkeen kolmesta osa-alueesta ei tule ottaa turvetuotantoon. Pieni-Hangasnevan kaavaillusta noin 143 hehtaarin tuotantoalasta suurin osa on luonnontilaista tai lähes luonnontilaista suota. Alueen keskellä olevan täysin ojittamattoman laikun pinta-ala on hieman vajaa 70 hehtaaria. Mikäli mukaan lasketaan suon eteläpäässä yksittäisen ojan takana oleva muutoin ojittamaton laikku, lähestulkoon luonnontilaisen suon pinta-ala on 83 hehtaaria. Loputkin 143 hehtaaria olisivat vielä kohtalaisen helposti ennallistettavissa luonnonarvosuoksi.

Pieni-Hangasnevan luontoselvitykset on tehty välttävän hyvin. PPLY pitää kuitenkin merkittävänä puutteena sitä, ettei linnustoarvojen käsittelyn tukena ole käytetty Helsingin Seudun Lintutieteellinen Yhdistys Tringa ry:n PPLY:n pyynnöstä kohteella 23.5.2010 tekemien laskentojen tuloksia, jotka on julkaistu Aureola-lehdessä (Ellermaa ym. 2012). Kun tämän kartoituksen tulokset yhdistetään YVAa varten tehtyihin selvityksiin, ovat kohteen luontoarvot ilmeisiä. Pieni-

Hangasnevilla tavataan niin uhanalaisia luontotyyppisiä kuin kasvejakin. Kohteen linnusto on monipuolinen käsittäen yhteensä 17 suolajia (suluissa eri kartoitusten tulokset yhdistämällä arvioitu parimäärä; suolajien määritelmästä ks. Repo & Auvinen 2011):

laulujoutsen (1),
tavi (1),
pyy (2),
riekko (6),
teeri (7),
nuolihaukka (1),
kurki (1),
kapustarinta (2),
taivaanvuohi (5),
pikkukuovi (1),
valkoviklo (2),
metsäviklo (2),
liro (3),
suopöllö (1),
niittykirvinen (14),
keltävästäräkki (10) ja
pohjansirkku (2)

Niin suolajien lajimäärä kuin yhteisparimääräkin (61) on varsin korkea, etenkin kun huomioidaan alueen kohtalaisen pieni pinta-ala. PPLY vuosina 2010–2015 toteuttamassa maakunnallisesti tärkeiden lintualueiden kartoituksessa¹ on käytetty pienten ja suurten soiden rajana 100 hehtaarin pinta-alaa (pienet suot alle 100 ha, suuret suot 100–1 000 ha, laajat suoalueet > 1 000 ha). Pieni-Hangasnevan pinta-ala ylittää niukasti pienten soiden rajan, mutta sen vertaaminen satojen hehtaarien soihin ei kuitenkaan ole mielekäästä. Mikäli siis Pieni-Hangasnevan linnustoa verrataan kartoituksen pieniin soihin, ylittää se yhteensä 13 maakunnallisesti arvokkaan suon kriteeriä (ml. lajimäärä > 15, yhteisparimäärä > 40) ja tulisi näin olleen valituksi maakunnallisesti tärkeäksi lintusuoksi. Huomattavaa on, että alueellisesti uhanalaisen riekon ja valtakunnallisesti vaarantuneen pohjansirkun parimäärät riittävät ylittämään myös suurten soiden kriteerit.

Yllä esitetyn perusteella on selvää, että Pieni-Hangasnevilla on ojituksista huolimatta vielä runsaasti luontoarvoja, jotka tekevät siitä maakunnallisessa mittakaavassa arvokkaan suon. Kohteen arvoa lisäävät edelleen sen lähistöllä olevat muut huomattavat Iso Lamujärven alueen suot. Läheisillä soilla pesii mm. muuttohaukka. Muuttohaukan saalistusdynamikasta johtuen Pieni-Hangasnevan kaltaisten pienempien reunasoiden merkitys on usein huomattava. Muuttohaukan pelotus- ja saalistusvaikutuksen vuoksi suolajit vaikuttavat toisinaan suorastaan pakkautuvan reunasoille. Niin muuttohaukkakantaa kuin muuta suolinnustoa ei voikaan säilyttää elinvoimaisena suojelemalla vain seutukunnan suurimmat edustavimmat suot. Muun muassa metapopulaatiodynamiikan vuoksi tarvitaan myös pienempiä reunasoita, joita lajit voivat käyttää eräänlaisina väistöalueina.

PPLY katsoo, että YVA-seloituksessa on harhaanjohtavasti käsitelty kolmea erillistä suota yhtenä kokonaisuutena. Suot ovat varsin erilaisia ja jokainen niin suuri, että turvetuotanto millä tahansa

---

¹ Kartoituksen tuloksia ollaan parhaillaan julkaisemassa. Aineiston saa tarvittaessa käyttöön pyytämällä.

niistä yksin on teknis-taloudellisesti mahdollista. Aivan erityisesti olisi tullut esittää vaihtoehto, jossa Pieni-Hangasnevaa ei oteta turvetuotantoon.

Kahden muun suon, Vuhtosun ja Kiikkunevan osalta PPLY katsoo, että Vapo Oy:n tulisi jo tässä vaiheessa sitoutua niiden ennallistamiseen ja/tai kosteikoksi perustamiseen, mikäli turvetuotanto niillä joskus toteutuu.

Risto Tornberg
Puheenjohtaja

Ari-Pekka Auvinen
Suojelutoimikunnan puheenjohtaja

Kirjallisuus:

Ellermaa, M., Lindy, J., Meller, K, & Paju, J. 2012. Pyhännän suot: keitaita kaikissa merkityksissä. Aureola 32: 119–133.

Repo, J. & Auvinen, A.-P. 2011. Suolinnustoselvitys. Pohjois-Pohjanmaan ja Länsi-Kainuun suo-ohjelma. Pesimälinnustoinventoinnit 2011. Pohjois-Pohjanmaan lintutieteellinen yhdistys ry. Oulu. 54 s.